

Brouwerij en herbergen in de Westerwijk in de zeventiende eeuw

door Jan van Helvoirt

In de zeventiende en achttiende eeuw stonden er in Hilvarenbeek veel brouwerijen. Meester Broeders schreef in 1838 dat *van de 33 bierbrouwerijen, welke hier eenmaal bestonden er nog slechts één aanwezig was*.¹ Rondom de huidige Vrijthof werd gebrouwen in *de Sonne, Rad van Avonturen, Gouden Leeuw, Gouden Kruis en Den Bosch*. Hier bevindt zich nu *de Roos*, de nu nog enige brouwerij in Hilvarenbeek. Ook in de zijstraten trof men brouwerijen aan. Zo erfden in 1653 de kinderen Marie en Cornelis van de Kieboom het huis *de Wijngaert*, met daaraan getimmerd koeststal, paardenstal en brouwerij. Die brouwerij grensde aan *de Haspel* aan een akkerweg aan de noordzijde en aan de westkant aan de *Voortse Padt oft Kerckwech*. *De Wijngaert* grensde in het zuiden aan *de Peirdstraet*.² Peter Wouters Verrijt was in 1646 een rijke bierbrouwer in *de Oijvaersnest int begin vande Koeijstraete*. In 1694 verloor Laureijs van Roij alias Beijltekens ofwel Freijs de Jonge (hij was ook metselaar en timmerman) herberg *het Clooster* met bierbrouwerij in de Gelderstraat. Ook het daarnaast gelegen *cleijn Huijsken genaemt Weffelaers*, genoemd naar de 'zeemtouwer' Aert Gerit Wijffelers, ging in vlammen op.

Ook bier brouwen in de gehuchten

In de Beerten en in de Voort werd, net als op Groenendaal, bij de watermolen op Rovers, bij de Heimolen en op de Esbeekse Tulderhoeve, bier gebrouwen. In Baarschot verhuisde de familie Beersmans vanaf de brouwerij op *het Uyleinde* midden zeventiende eeuw naar de huidige Baarschotsestraat en de brouwerij werd daar *Teehoven* genoemd. Haar opvolger uit 1717, nu 'De Oude Brouwerij' genoemd en in de jaren '50 helaas geheel ontmanteld, staat er nog. In Diessen telde men in 1696 verder nog vijf brouwerijen, waaronder twee op den Heuvel; die van Otten en Cools (de latere boerderij/herberg Van Helvoirt) stonden tegenover elkaar. De brouwerij binnen de grachten van het *Hooghuis* werd voor het eerst vermeld op 4 december 1610 en werd *brouwhuysken met twee brouwketels* genoemd, terwijl er reeds in 1475 sprake was van *den Hophof*.³ Johan Moonen nam van zijn schoonvader Sweens aan het Laar de brouwerij op *het Pannenhuis* over.⁴

Op de Hoge Haghorst stond Cornelis Paulus Sebrechts verder genoteerd als *huysbrouwer* en Laureys Cools was *coopbrouwer* op de Lage Haghorst.⁵ Dan stond er nog in Riel tegenover de kerk bij herberg *de Swaen* een brouwerij van Jan Merten Jan Stalpaerts en was aan de boerderij/herberg van Wilbort Librecht in Westelbeers aan *de Spreuweldervoirt* ook een brouwerijtje gekoppeld: hij was naast bakker, winkelier, herbergier ook nog koopbrouwer *neffens de gemeyne stroom oostwaert*. De oudste vermelding van een brouwerij op de Biest dateert uit 1533.⁶ Tenslotte was er ook in de Kleine Westerwijk minstens vanaf het begin van de zeventiende eeuw een brouwer actief.

Enkele zandweggetjes in de Westerwijk

Behalve het 'Heylig Straatje' heeft de Westerwijk nog meer historische zandpaden met mooie namen bewaard, zoals *De Put Pad, Den Boter Pad, De Schaaps Straat* en *Den Bossche Weg*.

---

¹ Broeders, H. Geschied- en aardrijkskundige beschrijving (...) voor de jeugd. Tilburg, 1838. pag. 16.

² R.A.H. 53, f 12v, 6 oktober 1653. Later werd dit 'Faffenhuis' na een omstreken sloop opnieuw opgebouwd.

³ Helvoirt van, J.F.C. Diessens Hooghuis door de eeuwen heen. In: Hers en geens dur Diessen, deel 18.

⁴ Helvoirt van, J.F.C. Monumentaal Pannenhuis imponeert 350 jaar lang. In: Hers en geens dur Diessen, deel 16.

⁵ Helvoirt van, J.F.C. Twee brouwerijen op de Haghorst uit eind 17e eeuw. In: Haghorst ons dorp, 2009. pag. 47.

⁶ R.A.H. Hilvarenbeek 432, f 276, 13 februari 1533.

Kaartje van de Kleine Westerwijk omstreeks 1830 met plaats voormalige oude brouwerij (1)

In 1552 bezat Claes Henrick Moenen een akker aan de *Bleckstraet* in de Westerwijk. Dat zandweggetje vanaf de Kleine Westerwijk richting de Eekhof ligt er nog. Jan Peter de Gruyter verkocht in februari 1592 een erfrente uit zijn huis en hof in *de Commerstraet* (nu de Kommerstraat) gelegen in de Grote Westerwijk. In 1606 verkocht Cornelis Jan Wouter Melis een huis met gronden in *de Crekelhoff* in de Kleine Westerwijk. Cornelis Oth Merten Otten was in 1608 de bezitter van *de Hoefacker* in de Kleine Westerwijk.

Steven Adriaen Stevensen was in 1653 eigenaar van *een costelijk bouwhuys met schuere, schaapskooy, schop, wagenhuys en paardenstal* gelegen in de Kleine Westerwijk. Veel later werd daar het transportbedrijf van Soetens gevestigd. Jannen Adriaensen van Trier kocht een akker *de Lysenwech* in de Grote Westerwijk en Jan Adriaen Otten had in 1662 een akker *de Craenbraak aan de Gemeyne Lysenwech* in bezit. Het zandweggetje tegenover de voormalige 'In 'd Ekster' zou 'Leizerweg' geheten hebben, doch dat is onjuist.⁷ De archieven geven duidelijk *Lysenweg* aan in de Grote Westerwijk, die richting Beek ter hoogte van de *Weg van den Flierbosch* over ging in het *Hollands Straatje*. Willem Jan Moonen bezat daar in 1655 een erfenis *de Flierbosch onder de Scheyve*.

Dirck van den Nieuwenhuysen erfde van zijn ouders in 1682 de stede *de Bunt* in de Westerwijk en bezat Andries Jans van den Nieuwenhuysen *de Steede aent Veekenseynde* in de Westerwijk.⁸ Tot slot boerde Jan Jan Otten *aende Cleijne Westerwijck*. In 1722 was hij zetter van de Westerwijk en in 1731 kollekteur. In 1722 klaagde Jan samen met de andere setters *dat door de laeste oorlogs tijden, reuvagen (...) de groote droogte, besmettelijcke sieckte en sterfte beijde in het jaer 1719 alhier gepasseerd hebbende* de economie in Beek erg

⁷ Spapens-Van den Biggelaar, I. Het wel en wee van Biest-Houtakker. pag. 83. Tekening van Jan Scheirs.

⁸ R.A.H. Hilvarenbeek 433, f 187v, 11 november 1552. 442, f 39, 17 februari 1592. 447, f 32, 13 juli 1606; f 149v, 28 februari 1608. 456, f 327, 20 april 1627. 458, f 236, 24 mei 1632. 461, f 21v, 3 juli 1640. 462, f 437, 14 december 1647. 464, ongef., 18 oktober 1653. 465, f 41, 24 februari 1654. 467, f 104, 8 mei 1660. 469, f 36, 1 mei 1662. 473, f 47, 28 februari 1682.

verslechterd was.⁹ Zijn schoonvader Joost Jan Moonen had in 1695 Eerken Aert Melis behoorlijk verwond in haar borst en armen: *met eenen rieck inde handen is comen loopen seggende 't sa duijvels slaende met eenen met den selven rieck*. Haar meid kwam er met messteken vanaf! Jan van Oirschot uit de Biest huurde in 1690 een hoeve *aen den Cleynen Westerick* en in 1691 was hij heffer van de augmentatie bede. In 1704 vertrok hij met paard en wagen *om fouragie ten Bosch te laden en die te transporteren int leger vanden Staet*. In 1736 bestond het gehucht *Westerwijck* uit ruim dertig woningen.¹⁰ Daarvan waren er zes *desolaat, ledigh staand en onbewoond*. Interessant is overigens wel dat in 1790 de 'tiendschuur', in eigendom van het Bossche Gasthuis of het Bossche Geefhuis nog fier overeind stond bij de oude Lambertuskapel!¹¹

De With: oude familie in de Westerwijk

Familie De With wordt al lang vermeld in de Westerwijk. Meester Marten de With was omstreeks 1500 pachter van de tiende over Esbeek en de Westerwijk. Omstreeks 1510 pachtte meester Marten de Wit de tienden, verdeeld in blokken in de Westerwijk: *die Scijve, die Craenbraeck, den Eeckhof, het Ryveeken en dat Creeckelhof*.¹² De 'Krekeshof' betreft de gronden tussen het Heylig Straatje en de kapel. Meester De Wit lag ('reed') overigens het ene jaar in de Westerwijk en het andere in Esbeek. Hij stierf in 1513.¹³ Willem Janse de With was schepen in Beek en woonde in de Grote Westerwijk. Zijn zoon Goissen de With was in 1576 promovendus in Leuven. Op 2 februari 1609 werd Cornelis de With in de Kleine Westerwijk geboren als zoon van Jan Willems de With de Oude, schepen van Hilvarenbeek, en van Peterken Wouter Peter Nouwen. In 1634 verkreeg hij de beneficijs van de Lambertuskapel. In 1632 kocht Jennen Wilms de With *een oude hofstad met boomgaard* liggende in de Kleine Westerwijk. Peter Jan Wouter de With verkreeg in 1660 land en groes *de Verbrande Steede* gelegen in de Westerwijk.

Anthonis Janse de With bezat in de Kleine Westerwijk een *brouwerij* en was schepen in Hilvarenbeek. Zijn dochter Cornelia de With trouwde op dinsdag 5 maart 1669 in de Beekse kerk met Jacob Adriaen Hoosmans. Hij was op 24 april 1611 gedoopt als zoon van de Goirlese bierbrouwer Adriaen Jan Hoosmans. Jacob Hoosmans werd op 17 september 1681 in Beek begraven. Uit dit eerste huwelijk werd rond 1670 Jan Jacob geboren.

Brouwerij van De With in de Kleine Westerwijk

De brouwerij in *de Cleyn Westerwijck* werd eerder in 1683 genoemd. Op 11 januari 1683 erfden Aert, Cathalijn en Cornelia, drie kinderen van Anthonis Janse de With een huis met hof en *brouwerij* met een aantal percelen zaai- en weiland in de Kleine Westerwijk. Weduwe Cornelia de With hertrouwde op dinsdag 27 juli 1683; nu met Jan Peter Maes uit Moergestel. Op 1 april 1693 verkocht Cathalijn Anthonis de With, weduwe van wijlen Huybregt Wustenburgh, haar aanstede aan haar zwager Jan Peter Maes. De helft van de benedenkamer, opkamer, kelder en schuur behield zij voor zichzelf.¹⁴ Behalve dat de koper jaarlijks een gulden moest betalen aan de Heilige Geest van Hilvarenbeek, diende hij ook elk jaar een loopse gerst en twee loopse rogge te leveren *aende leverschuere tot behoef van't Groot Gasthuis tot 's Hertogenbossche*. Terwijl de Westerwijk een hoeve van het Bossche Gasthuis kende, stond op de Biest de Armenhoeve van het Bossche Geefhuis!¹⁵ En daarvoor hoefde

⁹ R.A.H. 693, f 82v, 29 juli 1722.

¹⁰ Dorpsarchief Hilvarenbeek 400. Lijste off quohiere van alle huijsen en wooningen (...) Westerwijck. 1736.

¹¹ Schetsboek van Hendrik. Brabantiaverzameling Tilburg.

¹² Adriaenssen, L.W.F. Voordat Esbeek een parochie werd. In: *Esbeek niet van gisteren*. 1989. pag. 165.

¹³ Adriaenssen, L.W.F. pag. 269.

¹⁴ R.A.H. Hilvarenbeek 475, 1 april 1693.

¹⁵ Helvoirt van, J.F.C. De pachthoeve van het Bossche Geefhuis op de Biest uit 1303. (Nog niet gepubliceerd).

Maes niet ver te rijden: die graanschuur stond bij de Lambertuskapel. Vroeger stond die misschien *aende Grootte Westerwijck* in de *Commerstraet*. Bij de hoeve behoorden de volgende gronden:

- een stuk akkerland geheten *Op de Verbrande Stede*, oost de Gemene Straat;
- de akker *aende Capelle*;
- het beemdeke *opde Goiren*, west de Goordijk;
- de beemd *de Crommen Beemd*, naast de Goordijk.

Jan Peter Maes werd wel eigenaar van 'het gehele brouwhuis aan de Kleine Westerwijk', west en zuid gelegen aan de *Gemeyne Straet*. Gezien deze laatste belendingen moet het in 1828 hier het huis en erf betreffen van Ansem van Dijk. Op die Kadastrale Kaart is het sèctie C nummers 877 en 877A. Op 9 januari 1953 kreeg J.C. van Dijk vergunning om de oude hoeve aan de Kleine Westerwijk geheel te verbouwen. Later veranderde B. de Kok op 17 september 1987 de boerderij in café/restaurant/woonhuis 'In 'd Ekster' geheten. Nu staat het nog steeds bekend onder de naam 'De Buitenwereld'.

Eerder genoemde Jan Jacob Hoosmans trouwde op 12 juni 1706 met Cornelia Hackens.¹⁶ Op 10 november 1713 had deze Jan Hoosmans in de Westerwijk een huis met aanstede groot 32 loopse gekocht. Daar werd hij vanaf 1717 als tapper vermeld.¹⁷ Jan stierf op zaterdag 8 april 1719. Zijn weduwe bezat in 1720 *vier koey en een peert*. Op 21 januari 1721 werd de inventaris van de roerende goederen opgemaakt, waarbij de vermelde artikelen *ketels, kuipen en bierboom* uiteraard bij een brouwerij horen. Cornelia Hackens, weduwe van Jan Hoosmans, hertrouwde op maandag 3 februari 1721 met Cornelis van Trier, die eerder weduwnaar was van Jenneken Hendricx en van Maria Schellekens. In 1717 werd Cornelis van Trier reeds als tapper in de Westerwijkse lijst genoemd. Dat was hij ook nog op 1 oktober 1734 en 1739 en hij werd voor de 'bierimpost' voor 16 gulden aangeslagen. Tegelijkertijd werd hij met 18 gulden in de lijst voor het 'geslacht' voor *twee verckens* genoteerd. Zijn veestapel bestond uit 'zes hele en twee halve beesten' en hij bewerkte 20 loopse land in 5 percelen.¹⁸ Volgens de bewoningslijst van 1756 werd Jan Roelof Jansen de nieuwe bewoner van de boerderij van de kinderen Cornelis van Trier, waar hij ook tapper werd.

Op de plaats van de latere *In 'd Ekster* stond in de zeventiende eeuw de brouwerij

¹⁶ Hoozemans, Ad. Genealogie Hoosmans (...) 1525-200. Diessen, 2001. pag. 42.

¹⁷ Dorpsarchief Hilvarenbeek 1208, 1 oktober 1717.

¹⁸ Dorpsarchief Hilvarenbeek 1303, 1 oktober 1732.

Tumult in de herberg in de Grote Westerwijk in 1775

In de nacht van 26 op 27 mei 1701 schrokken Gerrit Jan Joost Deckers en zijn huisvrouw Jenneke wakker toen een vijftal mannen hardhandig op de deur bonkte.¹⁹ Aanvoerder Dirck van Aelst drong naar binnen en vertelde de slaperige bewoner dat de rest was meegekomen om 'dat gestolen goed' te zoeken. Meteen daarop kwamen de anderen, Dirck van den Nieuwenhuysen, Adriaen Jan Pauwels, Jan Peter van Spaendonck en Peter Cornelis van Spaendonck, via de achterdeur binnen *met eenighe clippels en knotsen*. Toen kwam ook de echtgenote het bed uit en zij was schijnbaar de dievegge: *Geeft ons het goet dat gij gestolen hebt!* Leider Dirck van Aelst riep: *Siet, daer is het ligt. Soekt het huys rontom*. Er werd echter niets gevonden en vruchteloos droop de groep af. Dit voorval speelde zich overigens niet in een herberg af. Daar ging het er vaak veel heftiger aan toe. Ook in de Westerwijk.

In de lijst van bewoners van de Westerwijk van 1737 wordt Willem Roelof Janssen als bewoner van het pand van de kinderen Jan Hosemans opgegeven. Zijn zoon Jan Willem Jansen zou de herberg voortzetten. Tegelijk werd in 1750 ook Cornelis van de Sande als herbergier genoemd en later in 1801 Bartel van de Sande.²⁰

Op zaterdag 20 mei 1775 laat in de namiddag kwamen Huybert van Gestel en Cornelis van Lierop te voet van Tilburg en legden op de Grote Westerwijk aan bij de herberg van Jan Willem Jansen.

Verdwenen oude herberg in de Grote Westerwijk genaamd 'Voor in en achter uit'

Men ging samen met de zoon van de herbergier, Johannes Jan Willem Jansen, even gezellig zitten kaarten.²¹ Na enige potjes gespeeld te hebben raakte Van Gestel in hevige discussie met Cornelis van Lierop. Laatstgenoemde sloeg Huybert pardoes tegen zijn hoofd. Onmiddellijk sprong de ruziestoker op, greep een stuk hout en sloeg venijnig op Cornelis in. Zo erg dat hij *agter over op den gront neder viel en zeer bloeyde*. Mr. chirurgijn Sebastiaan Rijkers had zijn handen vol aan het verbinden van de zwaargewonde Cornelis van Lierop. Hij had *een contusie met een kleine wonde ter lengte van twee leden van een pink boven de regter oge*. Daardoor was de gehele rechterkant van zijn aangezicht en vooral het oog *seer paars en toegeswollen*. De 18 jarige kasteleinszoon Johannes Jansen verklaarde voor de Beekse schepenen dat hij de twee vechtersbazen had zien binnenkomen.

Tijdens het kaarten kregen ze plotseling woorden en sprongen van hun stoel, waardoor de kaarten door de lucht vlogen. De getuige voegde er aan toe dat hij niet gezien had wie de

¹⁹ R.A.H. Hilvarenbeek 1329, f 50v, 16 september 1701.

²⁰ Dorpsarchief Hilvarenbeek 1351, Westerwijk 19 maart 1801.

²¹ R.A.H. Hilvarenbeek 1332, f 193v, 22 mei 1775.

genadeslag gegeven had, omdat hij de kaarten aan het oprapen was. Tijdens de visitatie van de chirurgijn kon het slachtoffer zich ook niets meer van het gevecht herinneren, *vermits hij door den slagh met een keetelhoud bedwelmd ter aarde viel.*

Grote Westerwijk in 1828 met oude herberg (1) en tolhuisje (2)

Meiboom planten voor de herberg in 1777 eindigt met de dood

Op donderdag 1 mei 1777 hadden een aantal jongelieden een meiboom geplant voor de herberg van Jan Willem Jansen, die gehuwd was met Anne Maas.²² Zij waren nog steeds eigenaar van de herberg aan de Grote Westerwijk. Een meiboom was een versierde paal of boom. Dit zeer oude gebruik was een vruchtbaarheidsrite. Aan het begin van de zomer werd de natuur gehuldigd, hetgeen zou leiden tot vruchtbaarheid voor akkers, vee en mensen.

De boom werd meestal geplant op *de gemeynt* voor de herberg. Zo ook op de Grote Westerwijk. Pal voor de herberg lag de 'oude plaatse' van de Grote Westerwijk. Maar liefst vijf zandwegen kwamen daar op uit. Op de zuidwest hoek stond het tolhuisje. Op zondag 4 mei daarop volgend kwam een hele groep jonge mannen de meiboom in de herberg vieren. Sommigen kwamen kort na de middag en de laatste vertrok om negen uur 's avonds. Behalve een Diessenaar en twee Tilburgers waren het vooral Hilvarenbenaars.

Om het gezelschap plezier te doen, was de Tilburgse speelman Adriaan Brok uitgenodigd. Vroeg in de avond, *tussen ligt ende donkeren* toen de lamp nog niet aan was, waren er

²² R.A.H. Hilvarenbeek 1332, f 217 t/m 223, 5 mei 1777.

behoorlijk wat woorden geweest tussen de herbergier Jan Willem Jansen en zijn zoon Peter. De 53 jarige Arnoud van Esch was om drie uur in de herberg gearriveerd om een glas bier te drinken. Hij getuigde dat Cornelis Evers de persoon van Peter Jansen, zijn eigen neef en buurman, de herberg uit wilde hebben, omdat hij ruzie met zijn ouders gemaakt zou hebben! Die wist hem buiten te werken en toen ze samen buiten de herberg waren, hoorde hij Cornelis Evers roepen: *Och ... daar krijg ik een steek*. Peter Jansen was meteen gevlucht en Van Esch had een *bloot mes* gevonden dat hij in de herberg bracht.

De dertig jaar oude Michiel Evers de Jonge, broer van het slachtoffer, was op die zondag ook present om een kan bier te drinken. Om vijf uur was hij bij de bureu vertrokken zonder iets gezien te hebben. 's Avonds ging hij terug en toen kwam hij zijn broer Cornelis bij de voordeur tegen en die jammerde: *Och Chiel ... daar heb ik zoo een ongeluk gekregen*. Willemijn Jansen, weduwe van wijlen Michiel Evers den Oude en moeder van het slachtoffer, had gezien dat haar zoon het huis uitkwam *dat hij bloeiende waar*. Ze begon meteen te krijsen en te gillen, maar haar zoon Cornelis zei: *Moeder schreit niet. Ik heb het onnozel gekregen!*

De dader was in Diessen knecht bij Merten de Bruyn en Jennemarie Adriaen Dekkers. Toen hij de volgende ochtend op 5 mei weer bij zijn baas aangekomen was, had hij hem verteld *dat zijn neev een steek gekregen hadde*. Verder had hij nog gezegd: *Ik ben mijn mes quit!* Omtrent een uur kwamen zijn broer Johannes en zijn zuster Maria, die getrouwd was met Jan Nicolaas Vingerhoets, bij de Diessense boer aankloppen.

Zij vertelden de boer dat hun broer Peter meteen weg moest. Zij namen vast zijn kleren mee en snelden naar de akker waar de dader aan het werk was. Met de woorden ... *Sa Peter, komt maar aan. Doe lelijkkest. Hoe doet gij ons zoo een verdriet aan ...* vertrokken ze alle drie. Peter zocht onderdak in de herberg van Baks in Weelde. Toen vader en zoon elkaar daar later in de kamer troffen *begonnen beiden hevig te krijten!* Dat kon het slachtoffer van de steekpartij niet meer, want die was op maandagmiddag half een overleden. Twee uur eerder waren twee Beekse schepenen met de Med. Docter Petrus Franciscus Roeykens en mr. chirurgijn Sebastiaan Rijken op bezoek in het woonhuis van de weduwe Michiel Evers aan de Grote Westerwijk, nummer 23 in de lijst van 1756.

Het zwaargewonde slachtoffer werd gevisiteerd en verbonden: een wond of steek op de rechterkant van de borst *omtrent de zesde ware ribbe dewelk penetrerende tot in de caviteyt der borst*. Het bleek een krachtige steek geweest, want de rib was overdwars doorgesneden *door de membra pleura!*

Inbraak in de kleerkast in de Westerwijkse herberg

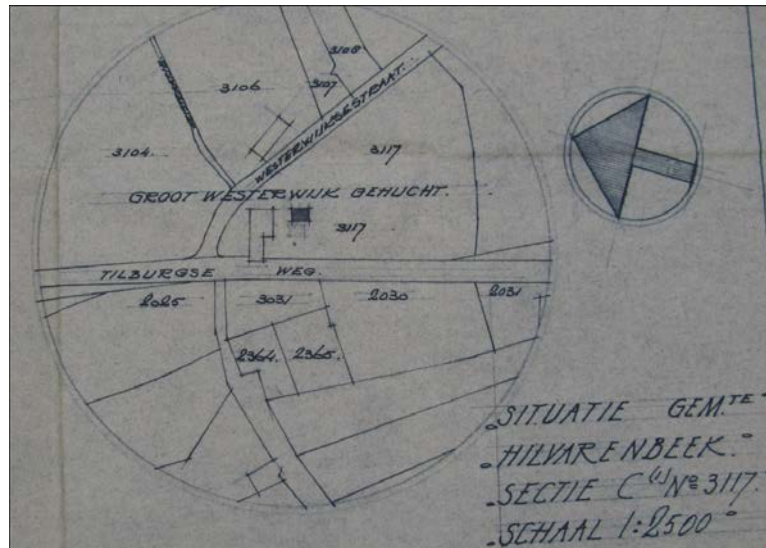
Bovengenoemde Johannes Janssen de Jongen, zoon van de herbergier Jan Willem Jansen, huwde met Elisabeth de Kort en nam de herberg van zijn vader over. In de vroege morgen van 17 oktober 1792 bemerkte zij dat *de kast staande tijnen haar slaapstede* open stond en dat er een gat in de muur zat.

Het gat was gemaakt in de stenen muur aan de rechterkant van de voordeur en de opening was *twee voet int rond groot*.²³ Dat gat was door wol of linnen, dat de dieven uit de kast gejat hadden, goed aangevuld. De vrouw van de herbergier miste nogal wat:

-een blauwe vlemmen en een rood zwarte rok	-een stoffe rood jakje met blauw lasé
-een geel blijne stiklijf	-drie neusdoeken
-een mans das	-een zeyde halsdoek
-drie bonte halsdoeken	-vijftien vrouwen mutsen
-een zwarte katoenen voorschoot	-een witte voorschoot met rode bloemkens
-een rode geruyte voorschoot	-twee witte voorschoten
-een gemeen blauwe voorschoot	-twee hoofdfluwijnen

²³ R.A.H. Hilvarenbeek 1333, f 148, 18 oktober 1792.

- drie servietten
- twee kamizools op de mouw een klein motgaatje
- een nieuw kinderdekentje met wit en rode strepen
- drie ellen flesse linnen
- een blauwe manskeel
- een blauwe mansrock
- vijftien mans, vrouws als kinder hembden
- twaalf bedde laakens
- een stuk linnen waaraan dertig ellen
- een kindergoed

Situatie Grote Westerwijk met de reeds gesloten herberg van Jonkers in 1958

De insluipers wisten verder dertig gulden aan geld buit te maken. Elisabeth miste ook *een goud kruisken met een schuifsteen daaraan een swart fluweeltje* ter waarde van maar liefst dertien gulden. Tot slot hadden de brutale inbrekers tijd gehad om *een gedeelte van 't spek hangende aan de solder* af te snijden.

De oudste Kadastrale Kaart vermeldt in 1830 maar liefst vier boerderijen op de Grote Westerwijk voor de 'Erven Johannes Jan Janssen': sekte C nummers 73, 132, 297 en 301.

De herberg, die Willem Jonkers in 1929 van de familie Damen kocht, is nummer 301. Zijn zoon Jan Jonkers werd daar geboren: "Het was een zeer grote herberg. Mijn vader sloot die al vlug na een paar jaar. In de volksmond werd de herberg 'Voor in en achter uit' genoemd.

De voordeur van de herberg is op de foto al dichtgemetseld. Bij de aanleg van het eerste fietspad naar Tilburg in 1958, enkele jaren liep het nog met een scherpe hoek om de herberg heen, werd het woongedeelte afgebroken." Op 2 mei 1959 kreeg hij vergunning voor nieuwbouw. Dat woonhuis werd met de oude schuur in 1967 opnieuw gesloopt om plaats te maken voor het huidige viaduct. Op 10 november 1966 kreeg J.A.D. Jonkers vergunning voor de huidige woning op het adres Klein Westerwijksestraat 2a.